

پژوهش‌های زبان‌شناختی انجام شده در زمینه‌ی حافظ و سعدی (با رویکردی به پایان‌نامه‌های تحصیلی)

محمدامین ناصح / زهرا استادزاده
شورای گسترش زبان فارسی

۱. مقدمه

تاریخچه‌ی مطالعات ادبی - زبان‌شناختی در غرب هم‌چون بسیاری دیگر از علوم به قرن چهارم و پنجم پیش از میلاد در یونان باستان باز می‌گردد. شاید بتوان گفت که نخستین آرای صریح درباره این دسته از مسایل به سقراط، افلاطون و ارسطو منسوب است. این روند مطالعاتی در قرون وسطی، تحت تأثیر کلیسا، محدود به فنون بلاغت، تفسیر و تأویل متون دینی شد. مهمترین رویداد عصر رنسانس درباره تاریخ مطالعات ادبی - زبانی نیز، کشف نسخه فن شعر ارسطو بود و به همین دلیل شرح و تفسیر دیدگاه نظری ارسطویی، در این زمان جان تازه‌ای یافت.

متأسفانه از ایران پیش از اسلام، آثار ادبی چندانی باقی نمانده است تا از طریق آن

بتوان شیوه مطالعات ادبی آن دوره را استنباط کرد. آنچه امروز در اختیار ماست، گزارش‌هایی است که محققان دوره اسلامی از ویژگی‌های بلاغی پیش از اسلام به دست داده‌اند. بر اساس این مستندات، شاید بتوان گفت که لااقل در دوره‌ی ساسانی، فن نویسندگی و بیان، دارای قواعدی بوده است و نویسندگان، این قواعد را می‌آموختند. زرین‌کوب در کتاب نقد ادبی بر این اعتقاد است که ایرانیان حداقل از زمان ساسانیان، با فن شعر و خطابه ارسطو آشنا بوده‌اند. در دوران پس از اسلام نیز مطالعات ادبی در میان مسلمانان در دو مسیر تداوم یافت: بخشی از این مطالعات به بررسی وزن و قافیه یعنی ویژگی‌هایی محدود می‌شد که شعر را از غیر شعر متمایز می‌ساخت و بخشی به شیوه‌ی اراییه‌ی مطالب در شعر معطوف می‌گشت تا نشان دهد چه صناعتی می‌تواند در القای معانی به مخاطب به کار رود. به این ترتیب پیشینه مطالعات ادبی در میان مسلمانان را باید به دو بخش متمایز تقسیم کرد: ۱. تاریخچه‌ی فنون بلاغت ۲. تاریخچه‌ی عروض و قافیه.

با بررسی تطبیقی مطالعات ادبی - زبان‌شناختی اسلامی و غربی، در مجموع می‌توان گفت که مطالب کتاب‌های بلاغت اروپایی از طبقه‌بندی منظم‌تری برخوردار است، ولی آنچه در میان مسلمانان به عنوان فنون بلاغت مطرح بود با موشکافی بیشتری مورد تبیین قرار گرفته است. عدم تفکیک علمی موضوعات در هر دو روش کاملاً مشهود است؛ هر چند این نارسایی در بررسی‌های سنتی مسلمانان و به ویژه کتاب‌های بلاغت فارسی بیشتر به چشم می‌خورد. این شیوه مطالعه که در میان کتب بلاغت فارسی دیده می‌شود تا تألیف کتاب‌هایی چون معیار الأشعار و المعجم فی المعاییر اشعارالعجم، هم‌چنان روندی پویا داشت و البته به نظر می‌رسد از آن پس شکلی ایست یافته و الگویی برای تقلید واقع شده است.

یکی از مسائلی که مدت‌هاست در ادبیات و بررسی‌های ادبی مطرح می‌باشد، تمایز میان سه گونه‌ی ادبی یعنی نثر، نظم و شعر است. کوشش در ارزیابی توجیهی علمی برای مشخص ساختن محدوده هر یک از این سه گونه به سال‌های بعد از دهه‌ی پنجم قرن حاضر میلادی باز می‌گردد.

اگر چه استفاده از امکانات ساخت‌گرایی و بررسی ویژگی‌های آن، گام‌های نخستین راه را می‌پیماید، بازده آن تاکنون چشم‌گیر بوده است. این شیوه از مطالعات در ایران هنوز بسیار نوپا است ولی به نظر می‌رسد از اوایل دهه ۷۰ شمسی توجه به پژوهش‌های این حوزه رونق بیشتری یافته است. بیش‌ترین سهم مطالعات صورت گرفته در این حوزه را باید متعلق به پژوهش‌هایی دانست که در قالب پایان‌نامه‌های تحصیلی به انجام رسیده‌اند و به دلیل ضعف نظام اطلاع‌رسانی دانشگاهی، غالباً ناشناخته مانده‌اند. بدیهی‌ست عدم معرفی این منابع می‌تواند پیش‌برد تحقیقات تخصصی در این عرصه را با رکود مواجه کند.

مجموعه موضوعی حاضر به عنوان بخشی از نتایج یک طرح پژوهشی میدانی به معرفی ۴۴ پایان‌نامه دانشگاهی از ۱۶ مرکز آموزش عالی دولتی و آزاد کشور پرداخته است. این پایان‌نامه‌ها در گروه‌های آموزشی رشته‌های زبان و ادبیات فارسی، زبان‌شناسی همگانی، آموزش زبان فارسی، مترجمی زبان انگلیسی و آموزش زبان انگلیسی در فاصله زمانی ۱۳۸۵-۱۳۵۶ در حوزه «پژوهش‌های زبان‌شناختی انجام شده پیرامون حافظ و سعدی» ارایه شده است.

شایان ذکر است عمده اطلاعات مذکور از طریق مراجعه‌ی مستقیم به کتابخانه‌های دانشگاهی گردآوری شده است. تنظیم رساله‌های زیر بر مبنای محوریت موضوعی آن‌ها و سپس الفبای نام خانوادگی پژوهندگان صورت گرفته است.

۲. معرفی پایان‌نامه‌ها

الف) تحلیل سبکی

- آریاپور، کبری. تحلیل سبکی ۵۰ غزل از دیوان حافظ. به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۹، ۲۵۹ ص.
- اسدی، محمدباقر. بررسی سبک‌شناسی و آماری چگونگی کاربرد صفت و ساختارهای صفتی در غزلیات سعدی. به راهنمایی دکتر کورش صفوی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، ۱۳۷۹.
- تقی‌پور، ام‌البنین. درباره‌ی تحلیل سبکی گلستان. به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۷، ۱۴۰ ص.
- تقی‌زاده شهیدی، محمد. در آمدی بر زبان و زیبایی‌شناسی غزل سعدی. به راهنمایی دکتر عباس ماهیار نوایی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه تربیت معلم، ۱۳۷۲، ۱۹۵ ص.
- جوادی، مرتضی. تحلیل سبکی حافظ. به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۸، ۳۰۹ ص.
- خلعتبری تنکابنی، فرهاد. تجزیه و تحلیل سبکی حافظ. به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۸، ۳۳۶ ص.
- دخانی، محمد. تحلیل سبکی حافظ. به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۸، ۲۹۵ ص.
- رادفرنیاء، رضا. زبان شعر حافظ از دیدگاه زبان‌شناسی (با هدف تحلیل سبکی). به راهنمایی دکتر علی محمد حق‌شناس، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۶۸، ۱۵۲ ص.

راکعی، فاطمه. تحلیل سبکی ۵۰ غزل از حافظ. به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۸، ۳۰۱ ص.

رجبی، شیرین. زبان شاعری حافظ. به راهنمایی دکتر احمد ذاکری، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، ۱۳۷۸.

رستمی ابوسعیدی، علی اصغر. تجزیه و تحلیل سبکی حافظ. به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۸، ۱۶۴ ص.

مرادی، ایوبی. بررسی معانی در بوستان سعدی. به راهنمایی دکتر نعمت‌الله ایران‌زاده، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۸۲.

مؤید محسنی، فرشته. تحلیل سبکی ۵۰ غزل از حافظ. به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۸، ۳۵۱ ص.

نوروزیان، بهناز. تحلیل سبکی ۵۰ غزل از حافظ. به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۹، ۲۳۷ ص.

Abbasi Gharghani, Jamshid. Translation Strategies Adopted by English Translators of Hafez Poetry. Supervised by Dr. S. Manafi Anari, M.A. in English Translation, Allameh Tabataba'i University, 2004.

Agha Maleki Sarvestani, Arash. A Contrastive Analysis and Interpretation of the Concept of Rendi in the Sonnets, (Ghazals) of Hafez and their Renderings into English Cultural Concept. Supervised by Dr. Implications for the Translation of Literary P. L. Yarmohammadi, M.A. in TEFL, Islamic Azad University of Shiraz,

Jami, Mohammad Esmail. The Problem of Translating Metaphore in

the Language of Hafez. Supervised by Dr. A. Koosha, M.A. in TEFL, Islamic Azad University of Khorasgan, P.300, 1994.

ب. تحلیل نحوی - دستوری

آصفی، تاجماه. نکات دستوری در دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی. به راهنمایی دکتر حسین کریمیان، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه شهید بهشتی (ملی ایران)، ۱۳۵۶، ۶۵ ص.

افخمی عقدا، عالمه. بررسی ساختار جمله در دیوان حافظ. به راهنمایی دکتر اسدالله کفافی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۹، ۱۹۲ ص.

اکبرزاده، محمدعلی. بررسی مقایسه‌ای ساختار جملات و فرایند افعال در ۲۵ غزل هم‌وزن و هم‌قافیه از سعدی و حافظ. به راهنمایی دکتر نعمت‌الله ایران‌زاده، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۸۲.

امامی، سهیلا. بررسی ساختارهای نحوی در غزلیات سعدی. به راهنمایی دکتر علی دانشورکیان، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه تهران، ۱۳۸۴.

ایمانی، منیژه. پژوهشی بر روی غزل‌های حافظ (از نظر آواشناسی، معناشناسی و دستور). به راهنمایی دکتر یدالله ثمره، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۶، ۱۰۸ ص.

دفتریان، ایراندخت. جمله‌های مرکب و نقش جمله‌های پیرو در گلستان سعدی. به راهنمایی دکتر جمشید مظاهری، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد، ۱۳۷۵، ۱۹۰ ص.

روح‌بخشان، علی محمد. انواع «را» در دیوان حافظ. به راهنمایی دکتر ضیاء‌الدین سجادی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۲، ۲۰۲ ص.

شاعری، رحمت. تنازع و انواع اضافه در کلیات سعدی (به استثنای گستان). به راهنمایی دکتر برات زنجانی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۵، ۲۳۲ ص.

صدرالحفاظی، سید مهدی. فعل در گلستان و گردش ضمیر در بوستان و گلستان. به راهنمایی دکتر حسن احمدی گیوی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۳، ۱۷۹ ص.

عبداللهی، محبوبه. بررسی ساختمان فعل و جمله در بوستان سعدی. به راهنمایی دکتر امین پاشا اجلالی، دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه تبریز، ۱۳۶۷، ۲۴۵ ص. محمودی، جلال. صفت در گلستان و کاربرد آن. به راهنمایی دکتر محمدجواد شریعت، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد، ۱۳۸۱.

مددی الموسوی، سید کاظم. تحلیل نحوی گلستان. به راهنمایی دکتر تقی وحیدیان کامیار، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۴، ۱۵۵ ص.

نیکزاد، معصومه. حروف ربط و اضافه در دیوان حافظ. به راهنمایی دکتر محمدعلی گذشتی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۸۲.

ج. تحلیل صرفی - واژگانی

بیابانی‌پور، محمدرضا. بررسی ساخت واژه در گلستان سعدی (کلمات مرکب). به راهنمایی دکتر خسرو غلامعلی‌زاده، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه رازی کرمانشاه، ۱۳۸۳، ۱۸۵ ص.

خادمی، حسن. بیان نمونه‌هایی از انواع وابسته‌های پیشین و پسین اسم در گلستان و بوستان. به راهنمایی دکتر اسدالله کفافی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۸، ۲۳۸ ص.

سلطانی منصورآباد، نیلوفر. تجزیه و تحلیل غزلیات سعدی از نظر آوایی و واژگانی. کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۸۴-۸۵.

عابدینی، رحیم. کاربرد و ساختار افعال در بوستان سعدی. به راهنمایی دکتر احمد ذاکری، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، ۱۳۷۶.

غلامی، زهرا. بررسی ساخت واژه کلمات مرکب مجموعه آثار سعدی. به راهنمایی دکتر منصور فهیم، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۸۰، ۱۳۰ ص.

کیانی، حبیب. زبان و ترکیبات حافظ. به راهنمایی دکتر عباسقلی محمدی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۲، ۲۱۱ ص.

گیلانی، مولود. بررسی واژه‌ها و ترکیبات نادر و دشوار بوستان سعدی. به راهنمایی دکتر محمود نشاط، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، ۱۳۸۱.

مضطفوی، سید محمدرضا. ترکیب سازی در غزل‌های حافظ. به راهنمایی دکتر ضیاءالدین سجادی، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۰، ۱۳۷ ص.

میرهاشمی، علی. بررسی روندهای ترکیب و اشتقاق در بوستان سعدی. به راهنمایی دکتر علی محمد حق‌شناس، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۵، ۹۰ ص.

د. تحلیل متنی - کاربردی

اکبری، حمیدرضا. منظورشناسی اشعار پرسشی بوستان سعدی. به راهنمایی دکتر رحمان صحراگرد، کارشناسی ارشد آموزش زبان فارسی، دانشگاه شیراز، ۱۳۸۳، ۱۰۷ ص.

حاجی علیلو، حسین. تأویل براساس دستورگشتاری در بوستان سعدی. به راهنمایی دکتر محمدحسن حسن‌زاده نیری، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۸۳.

شکری کاظم‌آبادی، احمدعلی. نقش‌های معنایی - منظوری جملات پرسشی در غزلیات حافظ. به راهنمایی دکتر جلال رحیمیان، کارشناسی ارشد آموزش زبان فارسی، دانشگاه شیراز، ۱۳۷۸، ۹۸ ص.

شهبازی، ایرج. تجزیه و تحلیل گفتمانی و متنی غزلیات عاشقانه سعدی شیراز. به راهنمایی دکتر عبدالمهدی، ریاضی، کارشناسی ارشد آموزش زبان فارسی، دانشگاه شیراز، ۱۳۷۸، ۱۵۴ ص.

عزتی، فرشیم. بررسی نقش و ارتباط معنایی قافیه‌ها در تأویل سی غزل از حافظ

(رهیافتی نقش‌گرا). به راهنمایی دکتر سیدعلی میرعمادی، کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۸، ۴۷۵ ص.

۳. جمع‌بندی

با نگرشی کلی به پژوهش‌های زبان‌شناختی که در زمینه بررسی ادبیات کهن فارسی در قالب پایان‌نامه‌های تحصیلی، صورت پذیرفته است. در فاصله زمانی ۱۳۷۰ - ۱۳۵۶ مجموعاً ۱۳ پایان‌نامه در این زمینه در گروه‌های آموزشی ذیربط ارایه شده، حال آنکه بر اساس آمار موجود، این رقم در سال‌های ۱۳۸۵ - ۱۳۷۱ به ۳۱ رساله رسیده است. رساله مربوط به دوره دکتری است.

نتایج تحلیل آماری - موضوعی اطلاعات مندرج نشان می‌دهد که مطالعات سبکی آثار ادبی مذکور در صدر پژوهش‌های معرفی شده قرار داشته و پس از آن به ترتیب، تحقیقات نحوی - دستوری، تحلیل‌های صرفی - واژگانی و پژوهش‌های متنی - کاربردی، هر یک در رتبه‌های بعدی قرار دارند. این مطالعات به ترتیب بسامد وقوع در رشته‌های زبان و ادبیات فارسی (۲۰ مورد)، زبان‌شناسی همگانی (۱۶ مورد)، آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبان‌ها (۳ مورد)، آموزش زبان انگلیسی (۲ مورد) و مترجمی زبان انگلیسی (۱ مورد) به انجام رسیده است.

از ۱۶ دانشگاه دولتی و آزاد مذکور، دانشگاه تهران با ۱۲ مورد بیش‌ترین تعداد رساله را در این حوزه به خود اختصاص داده، سپس دانشگاه‌های آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی (۱۰ مورد)، علامه طباطبایی (۴ مورد) و شیراز (۳ مورد) به ترتیب در مرتبه‌های بعدی قرار می‌گیرند. از میان استادان زبان‌شناس در دانشگاه‌های مورد نظر، به ترتیب آقایان دکتر یدالله ثمره، دکتر کورش صفوی و دکتر لطف‌الله یارمحمدی، نسبت به

راهنمایی رساله‌های این حوزه، ابراز علاقه بیش‌تری نشان داده‌اند. همچنین در بین استادان زبان و ادبیات فارسی نیز به صورت یکسان آقایان سید ضیاء‌الدین سجادی، دکتر احمد ذاکری، دکتر نعمت‌الله ایران زاده و دکتر اسدالله کفافی را می‌توان نام برد.

یکی از مسایل قابل توجهی که در کل به نظر می‌رسد مورد غفلت قرار گرفته، عدم تبیین و کاربرد ابزارهای علمی در طبقه بندی سبک‌های ادبی است. معمولاً سبک را به لحاظ سنتی، شیوه بیان نویسنده یا شاعری تعریف کرده‌اند که اگر در یک دوره، متداول گردد، سبک دوره‌ای را تشکیل می‌دهد. در سنت سبک‌شناسی، نظم و شعر یک‌جا مطرح گردیده و متمایز از نثر طبقه‌بندی شده‌اند و به علاوه ملاک طبقه‌بندی آن‌ها، به ترتیب جغرافیایی و تاریخ سیاسی است؛ چونان‌که امروز هم در کلاس‌های درس سبک‌شناسی رشته ادبیات فارسی در دانشگاه، سروده‌های فردوسی، فرخی، منوچهری، سنایی، عطار، ناصر خسرو و خیام را صرفاً به دلیل برخاستن از ناحیه بزرگ خراسان در یک طبقه قرار می‌دهند.

سبک‌شناسی سنتی قادر به طبقه بندی زبان ادب در کلیت خود نیست و واحدهای این نظام را مستقل از یکدیگر تلقی می‌کند. از سویی باید به این نکته توجه داشت که اساساً سبک‌شناسی کلتی است که تنها بخشی از آن را سبک‌شناسی ادبیات تشکیل می‌دهد و این بخش علی‌القاعده نمی‌تواند مستقل از سبک‌شناسی در اقسام دیگر هنر (معماری، نقاشی، موسیقی و...) در نظر گرفته شود؛ همان‌طور که نمی‌توان انتظار داشت نثرنویس یک دوره، از سبکی پیروی کند و شاعر همان دوره به سبک دیگری شعر خود را بسراید.

جدا از ایرادهایی که به وجه تسمیه و محدوده جغرافیایی سبک‌شناسی سنتی وارد است، این‌گونه از طبقه‌بندی با دو اشکال عمده مواجه است: نخست این‌که مقاطع زمانی

به شکلی از یکدیگر متمایز شده‌اند که گویی با تغییر قرن، تحول در سبک نثر پدید آمده است؛ در حالی که بدیهی ست چنین تغییراتی تدریجی بوده و عناصر اولیه آن در دوره کامل یک سبک قابل درک است. دوم اینکه هیچ دلیل روشنی برای تغییر یک سبک به سبک دیگر ذکر نمی‌شود. حتی اگر عوامل تاریخی و سیاسی مانند حمله مغول و جنبش مشروطیت نیز در این حرکت دخیل بوده باشند، چنین عواملی باید به نوعی جهان‌بینی ارتباط بیابند و ردپای آن در سبک معماری، مینیاتور و خطاطی آن دوره نیز دیده شوند. امید که مجموعه‌ی حاضر توانسته باشد ضمن بازنمایی تلاش‌های صورت گرفته، موجبات بسط و غنای تحقیقات تخصصی در این عرصه را بیش از پیش فراهم نماید.

کتابنامه

۱. پژوهش‌نامه دانشگاه آزاد اسلامی، سال‌نامه معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد، ش ۱-۴.
۲. تمیم داری، احمد. سبک سخن فارسی: گفتگو درباره سبک‌شناسی شعر فارسی، شعر. سال چهارم، شماره ۲۰، تابستان ۱۳۷۵.
۳. چکیده پایان‌نامه‌های ایران، فصل‌نامه مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران، ش ۱-۴۰.
۴. حق‌شناس، علی محمد. «شعر، نظم و نثر: سه گونه ادبی»، میرعمادی، سید علی (گردآورنده)، مجموعه مقالات دومین کنفرانس زبان‌شناسی نظری و کاربردی، انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ۱۳۷۱.
۵. حق‌شناس، علی محمد. مقالات ادبی - زبان‌شناختی، انتشارات نیلوفر، تهران، ۱۳۷۰.
۶. زرین‌کوب، عبدالحسین. نقد ادبی، انتشارات امیرکبیر، تهران، ۱۳۵۸.
۷. صفوی، کورش. از زبان‌شناسی به ادبیات (جلد اول: نظم)، انتشارات چشمه، تهران، ۱۳۷۳.
۸. صفوی، کورش. از زبان‌شناسی به ادبیات (جلد دوم: شعر)، پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی، تهران، ۱۳۸۳.

Abstract:

A List of Linguistic Dissertations about
Hafez & Sa'di

M.Amin Nasseh- Birjand University

Zahra Ostadzadeh- Ministry of Science

Dissertations play an important role in progressing academic studies. In Iran unfortunately they remain unknown because of not having a comprehensive information system. This essay, which is concluded from a broad research, tries to introduce linguistic dissertations on Hafez & Sadi and then analyses its findings.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی